

Standpunt over het instellen van babyluiken en de oprichting van het Babyhuis

Inleiding

In Nederland wordt er gemiddeld één keer per jaar een kind te vondeling gelegd.¹ Pasgeborenen worden bijvoorbeeld achtergelaten bij een politiebureau of ziekenhuis maar ook op andere plekken. Volgens het toenmalige ministerie van Justitie gebeurt het zelden dat een te vondeling gelegd kind overlijdt door de wijze waarop het is achtergelaten.² Toch laait geregeld de maatschappelijke discussie op over de vraag of het niet mogelijk moet worden om kinderen op een speciale plek te vondeling te leggen, een zogenaamd 'babyluikje'. Dit zou moeders die denken niet voor hun kind te kunnen zorgen de gelegenheid bieden hun baby veilig te vondeling leggen. Daarbij kan de moeder er voor kiezen om anoniem te blijven. Dit zou voorkomen dat zij een uitweg zoeken in het doden van de baby (infanticide). Vanuit dit perspectief heeft Barbara Muller het initiatief genomen om in 2013 in Dordrecht een 'Babyhuis' en een 'afstandskamer' te openen waar baby's te vondeling kunnen worden gelegd.³

Natuurlijk willen wij allemaal dat het goed gaat met baby's en kinderen. Als de ouders (al dan niet tijdelijk) niet goed voor hun kinderen kunnen zorgen, moet alles op alles gezet worden om deze kinderen goed op te vangen. Dat de betrokkenen bij het initiatief van het Babyhuis zich hard willen maken voor de bescherming van baby's die het risico lopen gedood te worden of te overlijden, valt te prijzen. Echter, hoe goed de bedoelingen achter de oprichting van het Babyhuis ook zijn, het *Better Care Network Netherlands* (BCN) heeft hiertegen een aantal grote bezwaren die verband houden met de bescherming van de belangen van de betrokken kinderen en ouders. Deze bezwaren zullen hieronder nader worden toegelicht.

Babyafstandskamer

Vooropgesteld dat het BCN de voorvallen van infanticide zeer betreurt, zien wij in een babyluik of afstandskamer waarin baby's kunnen worden achtergelaten niet de oplossing. Het BCN staat voor oplossingen waarbij zowel de baby als de moeder worden geholpen. Daarbij kan het bestaan van afstandskamers infanticide niet voorkomen. Tenslotte denkt het BCN dat er door de komst van een babyluik of een afstandskamer nieuwe problemen ontstaan. Vanuit dit standpunt zijn de volgende bezwaren verder uitgewerkt:

Kind en moeder hebben samen hulp nodig

In een afstandskamer waarin de baby achtergelaten kan worden, ontbreekt hulp aan de moeder. Het is bij anonieme afstand niet mogelijk om de moeder (psychologische) hulp te bieden en om de achterliggende problematiek op te lossen (bijvoorbeeld slachtoffers seksueel geweld). Juist die moeders, die door psychosociale problematiek of postnatale depressie geen enkele uitweg meer zien dan anonieme achterlating van hun kind, hebben extra hulp en zorg nodig.

Een afstandskamer kan infanticide niet voorkomen

Er is geen bewijs dat de aanwezigheid van vondelingenluikjes het aantal gevonden 'babylijkjes' of vondelingen buiten de vondelingenluikjes doet dalen.⁴ Het *te vondeling leggen van baby's of hen doden is niet het gevolg van*

¹ Raad voor de Kinderbescherming, persbericht 24-1-2012, http://www.kinderbescherming.nl/meer_nieuws/nieuwsberichten/archief.

² Kamerstukken II 2003/04, 29200 VI, nr. 21, p.76.

³ het Babyhuis. Bron: <http://www.het-babyhuis.nl/>.

⁴ In Duitsland en België zijn deze aantallen bijvoorbeeld niet gedaald. De Zwitserse organisatie voor babyluikjes zegt dat deze aantallen wel gedaald zijn. The Guardian, *Spread of 'baby boxes' in Europe alarms United Nations*. Bron: <http://www.guardian.co.uk/world/2012/jun/10/unitednations-europe-news>.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, Minister van Justitie Albayrak. Bron: <http://www.nidaa.nl/images/stories/kamervragen-ah-tk-20092010-779.pdf>;

Raad voor de Kinderbescherming, Informatieblad, *Vondelingen*. Bron: <http://www.nidaa.nl/images/stories/raad-kinderbescherming-informatieblad-vondelingen.pdf>;

Die Welt, *Babyklappen verhindern Kindstötungen nur selten*. Bron: <http://www.welt.de/politik/deutschland/article13814083/Babyklappen-verhindern-Kindstotungen-nur-selten.html>;

Fenêtre à Bébé. *Moins de Bébés assassinés ou retrouvés morts grâce à la "Fenêtre à Bébé"*. Bron: <http://www.babyfenster.ch/fr/statistiques/>.

*het ontbreken van een babyluikje.*⁵ Uit de studie naar infanticide van het Duitse Jeugdinstituut is gebleken dat het beste moment om infanticide te voorkomen tijdens de zwangerschap is en niet op het moment van geboorte.⁶ Tenslotte, **de komst van de afstandkamer maakt het niet mogelijk om legaal anoniem afstand te doen van een baby.** Het is in Nederland strafbaar je kind te vondeling te leggen⁷, waardoor de politie zijn opsporingsbevoegdheid kan inzetten om de identiteit van de ouders te achterhalen. Van de in totaal elf vondelingen sinds 2003 zijn van acht kinderen, de moeder of beide ouders achterhaald.⁸ Hoewel de website van het Babyhuis aangeeft anonieme afstand doen van je kind mogelijk te maken en zo infanticide te voorkomen, zal de politie ook bij baby's die zijn achtergelaten in de afstandskamer de taak hebben om op zoek gaan naar de ouders.

Een afstandskamer creëert de volgende problemen

Het instellen van een babyluik kan een **aanzuigende werking** hebben. Het anoniem achterlaten van een baby kan 'normaal' gevonden en geaccepteerd raken. Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen en mogen niet zomaar afstand doen van een kind. Het is een recht van ieder kind om te weten wie zijn ouders zijn en door hen verzorgd te worden. Het is aan de overheid om de ouder(s) te ondersteunen bij het vervullen van deze taak. Daarnaast maakt een afstandskamer waarbij er anoniem wordt afgestaan controle door de overheid op de mogelijkheid voor de ouders om voor het kind te zorgen onmogelijk.

Een afstandskamer maakt **misbruik** mogelijk. Iemand anders kan de baby in de afstandskamer achterlaten zonder medeweten of toestemming van de moeder. Dit kan bijvoorbeeld de partner van de moeder zijn of de incestpleger. Aangezien er anoniem wordt achtergelaten, is er geen controle mogelijk op wie het kind achterlaat. Wanneer de moeder haar kind probeert terug te vinden, zal dat bijzonder moeilijk worden.⁹ Dit geldt ook voor de vader van de achterlaten baby.

Het instellen van een afstandskamer kan bevallen zonder medische begeleiding stimuleren. Bevallen zonder de nodige medische begeleiding kan tot zeer **ernstige complicaties** leiden en gevolgen hebben voor baby en moeder. Om dit te voorkomen dient de moeder andere hulp worden geboden. Voorbeelden hiervan zijn: zwangerschapsbegeleiding door het Fiom of Siriz, geheim bevallen al dan niet in combinatie met afstand doen volgens de wettelijke procedure.¹⁰

Aanbeveling: Inzetten op het versterken en bekend maken van de bestaande programma's voor hulp voor kinderen en moeders

Het *Better Care Network Netherlands* erkent de problematiek van infanticide maar ziet de oplossing in het erkennen van de grote nood waar zwangere vrouwen in kunnen verkeren en de hulp die ze dan nodig hebben. Het BCN pleit voor het versterken van de huidige hulpverlening voor zwangere vrouwen die erop gericht is dat het kind, waar mogelijk, door moeder verzorgd kan worden en in ieder geval de moeder kan kennen. We moeten onze middelen inzetten voor het versterken van de bestaande oplossingen die recht doen aan de moeilijke situatie en hulpbehoefte van moeders, de belangen van deze kinderen, en werken naar een situatie waar kinderen kunnen opgroeien bij hun eigen ouders.

⁵ Deutsches Jugendinstitut, *Neonatizid*. Bron: http://www.dji.de/Projekt_Babyklappen/Berichte/Expertise_Neonatizid.pdf, pp. 62-63.; Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, Minister van Justitie Albayrak. Zie ook het onlangs verschenen onderzoek 'Child Abandonment and its Prevention in Europe', The University of Nottingham, January 2012 en de mening van Maria Herczog van het VN Kinderrechtencomité, United Nations Radio, 'UN committee concerned about "baby boxes" in Europe', 11 juni 2012, <http://www.unmultimedia.org/radio/english/2012/06/un-committee-concerned-with-baby-boxes-in-europe/>.

⁶ Deutsches Jugendinstitut, *Neonatizid*, p. 63.

⁷ Wetboek van Strafrecht onder titel XV *Verlating van hulpbehoevenden* (art. 255 t/m 260).

⁸ Raad voor de Kinderbescherming, persbericht 24-1-2012, http://www.kinderbescherming.nl/meer_nieuws/nieuwsberichten/archief-2012/weinig-vondelingen-in-nederland.aspx.

⁹ Raad voor de Kinderbescherming, Informatieblad, *Vondelingen*; The Guardian, *Spread of 'baby boxes' in Europe alarms United Nations*.

¹⁰ In Nederland is in het geheim bevallen en afstand doen toegestaan. bij de Fiom, de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg en Siriz met inachtneming van de wettelijke mogelijkheden. Er wordt door de Fiom of Siriz aangifte gedaan bij de burgerlijke stand, waarbij er tevens voor wordt gezorgd dat er geen contact wordt opgenomen met moeder. Het kind behoudt toegang tot zijn of haar afstammingsgegevens. Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, Minister van Justitie Albayrak. Bron: <http://www.nidaa.nl/images/stories/kamervragen-ah-tk-20092010-779.pdf>.

Het Babyhuis

Naast de babyafstandskamer zal het Babyhuis worden opgericht. Het Babyhuis biedt opvang en zorg aan baby's van moeders/ ouders die, mogelijk tijdelijk, niet zelf in staat zijn in de verzorging en opvoeding van de kinderen. Het Better Care Network vindt het erg positief dat er steun wordt geboden aan deze ouders en de kinderen, maar ziet de nodige ondersteuning eerder gerealiseerd in de versterking van de bestaande zorg.

Hechting als voorwaarde voor ontwikkeling

In het Babyhuis zullen baby's in een groep tot vier kinderen worden opgevangen. Het BCN beveelt aan dat deze baby's worden opgevangen in een gezinssituatie in plaats van een gezamenlijk babyhuis. Baby's zijn bij hechting gebaat; dit is de basis van een goede ontwikkeling. Hechting kan voor baby's alleen aan een heel beperkte groep constante volwassenen.¹¹ Zeker ernstig zorgbehoevende kinderen als kinderen die verslaafd of te vroeg geboren zijn, moeten in een prikkelarme en zeer constante omgeving opgroeien. Stichting het Babyhuis geeft aan dat de hulp geboden zal worden door een gezinshuisechtbaar ondersteund door een team van vrijwilligers. Dat is binnen de huidige hulpverlening niet conform de wettelijke vereisten waar zelfs in de kinderopvang al geen vrijwilligers werkzaam mogen zijn, laat staan bij een doelgroep van (mogelijk getraumatiseerde) kinderen die specialistische hulpverlening behoeven.

Geen noodzaak van een Babyhuis

Daarnaast ziet het BCN niet in hoe het Babyhuis voorziet in een bestaande behoefte. Uit een inventarisatie van de Raad voor de Kinderbescherming bleek dat op dat moment, binnen de bestaande hulpverleningsorganisaties in de regio Dordrecht geen tekort is aan opvangplekken in gespecialiseerde gezinnen voor baby's; er zijn zelfs plekken beschikbaar waar (minderjarige) moeders samen met hun kind kunnen worden opgevangen. Noodzaak van een babyhuis is dus niet aanwezig.

Aanbeveling : Het verzekeren van opvang voor baby's in een gezin

Het Better Care Network erkent de behoefte om opvang en zorg te bieden aan kwetsbare baby's die niet thuis kunnen wonen. Het Better Care Network pleit voor het versterken van de huidige hulpverlening die erop gericht is dat het kind, wanneer het niet thuis kan opgroeien, wordt opgevangen bij familie of een pleeggezin.

¹¹ Juffer, F. (2010). Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek. *Research Memoranda, Nummer 6 / 2010, Jaargang 6. Raad voor de Rechtspraak*. Den Haag: SDU uitgevers. Downloaden via: [http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Publicaties-En Brochures/Researchmemoranda/Pages/Research-Memoranda-2010.aspx](http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Publicaties-En%20Brochures/Researchmemoranda/Pages/Research-Memoranda-2010.aspx).